

CUMHURİYETİN İLANINDAN GÜNÜMÜZE HAYAT BİLGİSİ ÖĞRETİM PROGRAMLARINDA HARİTA VE YÖN OKURYAZARLIĞI

THE LITERACY OF MAP AND DIRECTION FROM THE PROCLAMATION OF THE REPUBLIC TO TODAY FOR THE SOCIAL OF LIFE EDUCATIONAL PROGRAMS

Memet KUZEY

Milli Eğitim Bakanlığı, Erzurum, Türkiye
E-posta: mehmetkuzey25@hotmail.com

Özet

Bu çalışmada Cumhuriyetin ilanından günümüze İlkokul Hayat Bilgisi Öğretim Programlarında “Harita ve Yön Okuryazarlığı” incelenmiştir. Çalışma tarama modelinde tasarlanmış ve yürütülmüştür. Çalışmadaki veriler doküman incelemesi yoluyla toplanmıştır. İlkokul Hayat Bilgisi Öğretim Programları, eğitimdeki yeni anlayış ve yaklaşımlar ile çağın toplumsal ihtiyaçlarına göre yeniden şekillendirilmiştir. Yaşamsal bir ihtiyaç olan harita ve yön okuryazarlığı değiştirilen programlarda sürekliliğini korumuştur. Çalışmada, Hayat Bilgisi Öğretim Programlarında harita ve yön okuryazarlığı ile ilgili amaçlara, açıklamalara, konulara ve araçlara yer verildiği belirlenmiştir.

Anahtar kelimeler: Hayat bilgisi, yön, harita, yön okuryazarlığı ve harita okuryazarlığı

Abstract

In this work map and directional literacy examined in programs of primary school life science teaching. The study was designed and carried out in the scan model. The data in the study were collected through a document review. Primary school life education curricula have been reshaped according to the social needs of the age with new understanding and approaches in education. The vital need for map and directional literacy has remained constant in modified programs. In the study, it was determined that objectives, explanations, topics and tools related to map and directional literacy were included in life education curricula.

Keywords: Life science, direction or way, map, directional literacy.

GİRİŞ

Günümüz dünyası bireyin bilgiye ulaşması kadar, bilgiyi kullanması ve üretebilmesi de önemli görmektedir. Bireyin sahip olduğu bilgiyi günlük yaşantısında nasıl kullanacağını belirleyebilmesi içinde nitelikli bir donanımına sahip olması gerekmektedir. Çağın istediği nitelikli bireyler eğitim ile yetiştirilebilir. Eğitim; bir aktarım ve kazanım faaliyeti olarak bireyi toplumsallaştırmadır (Kaplan, 1999). İnsanların başka insanlara gösterdikleri yapıp-etmeleri, birtakım sosyo-kültürel araçlarla, değiştirmek veya sabit hale getirmek için giriştiği sosyal bir yapıp etme eylemleridir (Yılmaz, 1972). Fiziksel uyarımlar sonucunda beyinde istendik biyo-kimyasal değişiklikler oluşturma sürecidir (Sönmez, 1997). Bireyde kendi yaşantısı ve kasıtlı kültürlenme yoluyla istenilen davranış değişikliği meydana getirme süreci (Demirel, 2007) olarak farklı şekillerde tanımlanmıştır. Eğitim; bireyi belirlenen beceriler doğrultusunda, yaşam senaryosu metinler vasıtasıyla okuryazarlık (bilgi ve beceri) kazandırma süreci olarak da tanımlanabilir.

Eğitim programı; bireye okulda ve okul dışında planlanmış etkinlikler yoluyla sağlanan öğrenme yaşantıları düzeneğidir (Demirel, 2007). Eğitim programı; bireyde var olması istenilen nitelikleri ve bu nitelikleri gerçekleştirebilecek planlı birer eylem

belgeleri olarak da görülebilir. Eğitim programları, kendi dönemleri içerisinde dünyada bireysel, toplumsal ve ekonomik gelişimlerin sonucunda değişen değerler dizisine göre bireye öğrenme yaşantıları ile bu yeni değerlerin kazandırılmasının birer yansımalarıdır. Cumhuriyet'in ilanı ile birlikte değişen paradigmlar doğrultusunda eğitimde yenileşmeye gidilmiş ve zaman içerisinde bu yenileşmeler yeni eğitim programlarının oluşmasına sebep olmuştur.

Günümüzde okullarda kullanılan programlar yerine göre öğretim programı, müfredat programı, ders programı adlarından biri verilerek kullanılabilir. Nitekim 2005 İlköğretim Programında bu kavramlardan biri olan "öğretim programı" kavramı kullanılmıştır. Öğretim programı; belirli bir öğretim basamağındaki çeşitli sınıf ve derslerde okutulacak konuları, bunların amaçlarını, her dersin sınıflara göre haftada kaç saat okutulacağını ve öğretim metotlarını, tekniklerini gösteren kılavuzlardır. Genellikle ülkemizde ilköğretim, ortaokul ve lise programları öğretim programıdır. Ders programı ise bir dersin amacı, içeriği, öğretme-öğrenme süreçleri ve değerlendirmelerden oluşan programdır. Böyle bir ders programı, bir okulun eğitim programını kapsadığı Hayat Bilgisi dersi içinde söz konusudur (Büyükkaragöz, 1995).

İlköğretim programlarında HYO, Hayat Bilgisi Öğretim Programlarında (HBÖP) da kendisine yer bulmuştur. Cumhuriyet döneminin ilk programı olan 1924 İlk Mekteplerin Müfredat Programından (İMMP) günümüzdeğin İlköğretim HBÖP 1926, 1930, 1936, 1948, 1962, 1968, 1998, 2005 ve 2017 tarihlerinde yenilenmiştir.

Hayat Bilgisi tarihsel dönem içerisinde farklı şekillerde tanımlanabilmiştir. 1926 Programında toplu tedris ve iş (İMMP, 1926), 1936 Programında doğrudan doğruya bir müşahede (gözlem) ve yaşam (KB, 1936) dersidir. 1968 Programında iş ve deney (MEB, 1968) ve 2005 Programında toplu öğretim esasına ve yaşam becerilerine dayalı olarak oluşturmuş bir müfredat (MEB, 2005a) dersidir. Yaşamsal bir okuryazarlık olan HYO, 1924 İMMP'nde Hayat Bilgisi dersi içeriğine sahip Coğrafya dersi içeriğinde yer alırken 1926, 1930, 1936, 1948, 1968 ve 1998 programlarında Hayat Bilgisi dersi içeriğinde yer almıştır. 2005 İlköğretim Programında HYO "Zamanı ve Mekânı Doğru Algılama Becerisi" kapsamında yer verilmiştir.

2005 İlköğretim Programı, Hayat Bilgisi dersine ait özel bir beceri olarak verdiği "Zaman ve Mekânı Doğru Algılama Becerisi"; öğrencilerin mekânı farklı şekillerde çizebilme, okuyabilme, anlamlandırabilme ve yorumlayabilme ile mekânda yön bulabilme ve tarif edebilme yeteneği olarak tanımlamıştır (MEB, 2005b). Bu becerinin kazandırılmasında ise harita ve yön okuryazarlığı esas alınmıştır.

İnsan, yaşadığı mekân içerisinde nerede bulunduğunu, talep edilen konunun nerede olduğunu ve bulunduğu mevkiden oraya nasıl ulaşacağını bilmek ister. Bu bilme eylemi hayatta en çok ihtiyaç duyulan yaşam becerilerinden biri (Akgün, 2011) olup, harita ve yön okuryazarlığı ile karşılanmaktadır. Harita ve yön okuryazarlığı, çevresel bir davranış olup bireyin yaşadığı çevreye uyum sağlaması için de son derece önemlidir.

İnsan ile mekân arasındaki iletişimi sağlayan mekânsal becerilerden biri olan harita: Yeryüzünün tamamının veya bir parçasının belirli bir ölçek dâhilinde küçültülerek bir düzlem üzerine çizilmesidir. Harita okuryazarlığı ise öğrencilerin çizilen bu harita bilgisini (haritayı tanıma ve haritadan yararlanma yöntemlerini) ve becerisini (öğrenme sürecinde kazandığı, geliştirdiği ve yaşama aktarabilme kabiliyetini) kullanmasıdır. İlköğretim öğrencilerin harita okuryazarlığını geliştirebilmesi çeşitli becerilere bağlıdır. McClure (1992), sembollerini anlama ve yorumlama, yön bulma, uzaklık ölçme, konum ve koordinat belirleme, ölçek kullanma, taslak harita, oluşturma ve fiziksel özellikleri tanıma

ile harita okuma ve yorumlama becerileri (Akt:Sönmez & Aksoy, 2013) olarak belirlemiştir.

İnsan ile mekân arasındaki iletişimi sağlayan mekânsal becerilerden bir diğeri olan yön: Bir yerden diğeri bir yere kaybolmadan nasıl varılacağını, araçlar ile seyahat ederken hangi yolları tercih edebileceğini, kompleks binalarda kat veya birimlere kolayca nasıl ulaşabileceklerini bildiren buyruklardır (Tuna, Demirci, & Gültekin, 2012; Demirkaya, Çetin & Tokcan, 2004). Yön okuryazarlığı ise uzay ilişkileri içerisinde bir alanı belirli bir nesneye göre ve belirli bir metot kullanarak yön kavramları ile ilişkilendirip bulma ve tarif etme yeteneği olarak tanımlanabilir.

İnsanlığın tarihsel gelişimine uyumlu olarak yön okuryazarlığı etkinlikleri de gelişmiş ve çeşitlenmiştir. Bu gelişim mağara duvarlarına çizilen ilk çizgilerden başlayıp günümüzde Küresel Yer Belirleme Sistemlerin (GPS) kullanımı ile devam etmektedir.

Yön bulma ve tarif etme kavramı günlük yaşamda çok önemli bir yere sahiptir. Yön bulma eylemi farklı şekillerde tanımlanmıştır. Demiralp'a göre, yön bulma ve tarif etme kişinin bilgi ve becerisini kullanarak kendi çevresindeki konumunu belirleme (Demiralp, 2006) ve tarif etme yeteneğidir. Passini (1992)'ye göre, bilinen veya bilinmeyen bir çevrede hedefi arama süreci ve uzamsal problemin çözme (Akt: Akgün, 2011) girişimidir. Hasgül göre ise kişinin bir noktadan başlayarak hedeflediği diğeri bir noktaya gidinceye kadar ki izleyeceği rotayı belirlemesidir (Hasgül, 2011).

Günümüzde yön bulma ve tarif etme faaliyetlerinin gelişmesi ve çeşitlenmesi günlük yaşamı daha da kolaylaştırmıştır. Bu kadar geniş yelpazesi olan yön bulma ve tarif etme yöntemleri Kuzey (2016) tarafından belirli özelliklere uygun;

1. Doğa (yersel) yöntemi; bitki(yosun, bakı ve pusula bitkisi), rüzgâr ve karınca yuvası metotları.
2. Gökbilim (göksel) yöntemi; Güneş, Kutup Yıldızı, Ay ve Güneş-Sopa Gölgesi metotları.
3. Araç (araçsal)yöntemi; klasik araçlarla yön bulma ve tarif etme (harita, kroki, pusula ve saat), modern araçlarla yön bulma ve tarif etme (CBS, GPS, Google Earth, Google Sky) metotları ve simülasyon,
4. Trafik işaret levhası yöntemi ve
5. Sosyal yaşam alanı levhası yöntemi olarak sınıflandırılmıştır.

YÖNTEM

Araştırmanın Amacı

Bu çalışmanın amacı, Cumhuriyetin ilanından günümüze HBÖP'te yer alan HYO'nun genel kapsamını belirlemektir. Bu kapsamda değişimler varsa bu değişimlerin analizini yapmaktır. Bu amaç doğrultusunda çalışmanın alt problemleri; 1. Cumhuriyetin ilanından günümüze HBÖP'ün amaçlarında HYO'nun kapsam düzeyi nedir? 2. Cumhuriyetin ilanından günümüze HBÖP'ün açıklamalarında HYO'nun kapsam düzeyi nedir? 3. Cumhuriyetin ilanından günümüze HBÖP'ün konularında HYO'nun kapsam düzeyi nedir? 4. Cumhuriyetin ilanından günümüze HBÖP'te verilen araç-gereçlerde HYO'nun kapsam düzeyi nedir? şeklinde ifade edilmiştir.

Araştırmanın Yöntemi

Çalışma tarama modelinde tasarlanmış ve yürütülmüştür. Tarama modeli; mevcut durumları, şartları ve özellikleri olduğu gibi ortaya koymaya çalışır (Arslantürk, 2001). Çalışmanın amacı doğrultusunda HYO ile ilgili literatür ve Cumhuriyetin ilanından

günümüze kadar hazırlanmış HBÖP dokümanları taranmıştır. HBÖP hakkında yazılmış kitaplar, makaleler, raporlar ve ders kitapları tetkik edilmiştir. Bütün bu araştırmalar sonucunda elde edilen veriler tarihsel kategoriye göre sınıflandırılmıştır. 1924, 1926, 1930, 1936, 1948, 1968, 1998 ve 2005 İlkokul HBÖP ile 1962 ve 2017 İlkokul Hayat Bilgisi Taslak Öğretim Programları çalışmanın alt problemleri doğrultusunda değerlendirilmiştir.

Araştırmanın Evreni ve Örneklemi

Çalışmanın evreni Cumhuriyetin ilanından günümüze kadar ilkokullarda uygulanmış olan 1924, 1926, 1930, 1936, 1948, 1968, 1998 ve 2005 İlkokul Öğretim Programları ile 1962 ve 2017 İlkokul Taslak Öğretim Programları oluşturmaktadır. Çalışmanın örneklemini ise bu programlarda yer alan Hayat Bilgisi Öğretim Programları oluşturmaktadır.

Verilerin Analizi

Çalışmanın amacı doğrultusunda tarama modeli yaklaşımı ile ilkokul HBÖP’nda yer alan HYO incelenmiştir. HBÖP’nin amaçlarında, açıklamalarında, konularında, araçlarında ve metinlerinde HYO’na yer verildiği belirlenmiştir. Bu durum HYO açısından analiz edilerek çalışma gerçekleştirilmiştir. Çalışmanın kategorileri oluşturulurken; program geliştirme kitapları, harita ve yön okuryazarlığı literatürü araştırılmıştır. Sonra Cumhuriyetin ilanından günümüze kadar hazırlanmış olan ilkokul programları incelenmiştir. Daha sonra bu programlar hakkında yazılmış öğretmen kılavuz kitapları ve ulaşılan ders kitapları dikkate alınmıştır. Çalışmada ilkokul HBÖP harita ve yön okuryazarlığı açısından içeriği analiz edildiğinden genel kategori olarak Cumhuriyetin ilanından günümüze Hayat Bilgisi dersi esas alınmıştır. HBÖP’n genelinde var olan amaçlar, açıklamalar, konular ve araçlar ise bu kategorinin birer alt kategorileri olarak düşünülmüştür.

BULGULAR

Cumhuriyetten günümüze ilkokul HBÖP’nda harita ve yön okuryazarlığı kapsamında aşağıdaki bulgulara ulaşılmıştır.

İlkokul Programlarında Hayat Bilgisi Haftalık Ders Dağıtım Cetveli

Cumhuriyetin ilanından günümüze HBÖP’ndaki Hayat Bilgisi haftalık ders dağıtım cetveli aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Çizelge 1.

Hayat Bilgisi Haftalık Ders Dağıtım Cetveli

Program	Ders	1. Sınıf	2. Sınıf	3. sınıf
1924	Tabiat Tetkiki, Ziraat, Hıfzıssıhha	3	3	2
	Müşahabat-1 Ahlakiye ve Malumat-1 Vataniye	1	1	1
	Coğrafya	-	-	1
1926	Hayat Bilgisi	4	4	4
1930	Hayat Bilgisi (Köy Okulları)	4	4	3
1936	Hayat Bilgisi	5	6	7
1948	Hayat Bilgisi	5	6	7
1962	Hayat Bilgisi	5	6	6
1968	Hayat Bilgisi	4	4	4
1998	Hayat Bilgisi	5	5	5

2005	Hayat Bilgisi	5	5	5
2017	Hayat Bilgisi	5	5	5

Kaynak: (KB 1924, 1926;MEB 1938, 1936, 1948, 1962, 1968, 1998, 2005, 2017).

İlkokul Hayat Bilgisi Öğretim Programı Amaçlarında Harita ve Yön Okuryazarlığı

Bu bölümde, 1924 İMMP'ndan 2017 İlkokul Taslak Programına kadar değiştirilen HBÖP'ndaki harita ve yön okuryazarlığıyla ilişkilendirilen amaçlara yer verilmiştir. 1924İMMP, Hayat Bilgisi dersinin genel ve özel amaçlarına yer vermemiştir. 1926 İMMP ve 1930 Köy Mektepleri Müfredat Programında (KMMP), Hayat Bilgisi dersinin amaçları basit düzeyde yazılmış çeşitli bilgiler kazandırmaya yöneliktir. 1936, 1948 ve 1968 İlkokul Programlarında Hayat Bilgisi dersinin genel hedefleri yazılmış olup, özel hedefleri yazılmamıştır. 1998 İlköğretim Programında Hayat Bilgisi dersinin genel hedeflerine, sınıf düzeyindeki hedeflerine ve ünitenin hedef ve davranışlarına yer verilmiştir. 2005 İlköğretim Programında amaç yerine kazanım kelimesi kullanılmıştır. Kazanımlarda konu bütünlüğünden çok beceriler esas alınmıştır. HYO “Zamanı ve Mekânı Doğru Algılama Becerisi” kapsamında yer verilmiştir. HYO ilgili kazanımlara, açıklamalara, konulara ve araçlara “İnsanlar, Çevreler ve Yerler” öğrenme alanı altında yer almıştır. 2017 İlköğretim Programında HYO 2005 Programındaki konumunu korumuştur.

1924 İMMP, Hayat Bilgisi dersine yer vermemiş olup bu dersin içeriğine sahip ilkokul 3. sınıfta Coğrafya dersine yer vermiştir. Programda “öğrencileri gerçek yaşama hazırlanmaları, yaşamda karşılaşacakları durumlarla başa çıkabilecek karar alabilme becerilerini geliştirebilecek biçimde yetiştirmektir” ifadesi amaç olarak belirtilebilir (Aslan, 2011, s.724).

1926 İMMP, ilk defa ilkokulun ve derslerin özel amaçlarına yer vermiştir. Programda “toplu öğretim” ilkesine uygun olarak “Hayat Bilgisi” dersi ilk defa kendi ismiyle yer almıştır. Hayat Bilgisi dersinin hedefleri:1. Mektebin bulunduğu köy, kasaba ile civarındaki şekli avarızı tetkik ettirilerek coğrafyaya hazırlık yapmak. 2. Hayat Bilgisi dersine müteallik müşahede ve tecrübeleri ve dersle alakadar resim ve toprak işlerini bizzat çocuklara yaptırmak suretiyle onları “faaliyete” sevk etmek, kendilerine işlemek ve çalışmak zevk ve hevesini vermek. 3. Bir taraftan çocukların tetkik ve müşahede kabiliyetlerini artırmak, diğer taraftan gördüklerini ve bildiklerini bizzat şifahen, tahriren ve iş vasıtasıyla doğru ve güzel ifadeye alıştırmak (İMMP, 1926).

1930 KMMP, terbiye ve tedriste daima göz önünde tutulacak hedeflere ve derslerin özel hedeflerine yer vermiştir. Hayat Bilgisinin hedefleri: 1. Mektebin bulunduğu köy ile civarının avarızı tetkik ettirilerek coğrafyaya hazırlık yapmak. 2. Hayat Bilgisi dersine müteallik müşahede ve tecrübeleri ve dersle alakadar resim ve toprak işlerini bizzat çocuklara yaptırmak suretiyle onları “faaliyete” sevk etmek, kendilerine işlemek ve çalışmak zevk ve hevesini vermek. 3. Bir taraftan çocukların tetkik ve müşahede kabiliyetlerini artırmak, diğer taraftan gördüklerini ve bildiklerini bizzat şifahen, tahriren ve iş vasıtasıyla doğru ve güzel ifadeye alıştırmak (KB, 1938).

1936 İlkokul Programı, ilkokulun hedeflerine ve programdaki derslerin özel hedeflerine ve ilk kez ilkokulun eğitim öğretim ilkelerine de yer vermiştir. Hayat Bilgisi dersinin hedefleri:1. Çocuğun muhit ve yaşama şartlarını, coğrafya bakımından tetkik ettirmek. 2. Çocuklara doğrudan doğruya müşahede ve denemeler yaptırarak, ilerde karşılaşacakları hadiselerin tetkiki ve bunlar üzerinde düşünerek hükümlere varmak melekisini kazandırmak (MEB, 1936).

1948 İlkokul Programı, Milli Eğitimin amaçları “toplumsal, kişisel, insanlık ve ekonomik hayat” başlıkları altında, ilkokulun eğitim ve öğretim ilkelerine ve programdaki derslerin özel amaçlarına yer vermiştir. Hayat Bilgisi dersinin amaçları: 1. Onlara, gündelik tabiat olaylarını doğru bir şekilde yorumlamalarını sağlayacak bilgi kazandırmak. 2. Çocuğa çevresini ve yaşama şartlarını coğrafya bakımından gözden geçirtmek (MEB, 1948).

1962 İlkokul Taslak Programı, Milli Eğitim’in amaçlarına, ilkokulun amaçlarına, ilkokulun eğitim ve öğretim ilkelerine ve programdaki derslerin özel amaçlarına yer vermiştir. Bu programda Hayat Bilgisi ile Toplum ve Ülke İncelemeleri Derslerinin hedefleri birlikte vermiştir. Bu derslerin amaçları: 1. Yurdu ve dünyayı tanımak; çocuklara plan, kroki ve harita fikri vermek, onları bu araçları anlar ve uygular hale getirmek (MEB, 1962).

1968 İlkokul Programı, Milli Eğitim’in amaçlarına, ilkokulun amaçlarına, ilkokulun eğitim ve öğretim ilkelerine ve bu programdaki derslerin özel amaçlarına yer vermiştir. Hayat Bilgisi dersinin amaçları: “1. Yakın çevreyi tanıma ile ilgili yetenek ve becerilerinin gelişmesi yönünden: a. Çevresinin tabii olaylarını anlar ve doğru yorumlar, bu olayların insan yaşayışına etkisini bilir. b. çevreyi tanır ve çevrenin yaşama imkanlarını inceleyerek daha iyi yaşama yollarını bulmaya çalışırlar. c. Günlük olayları, her gün kullandığı eşyayı inceleyerek toplumsal gelişme bilinci kazanır (MEB, 1968).

1998 İlköğretim Programı, Milli Eğitim’in amaçlarına, ilkokulun amaçlarına, derslerin genel hedeflerine, sınıf seviyesinde dersin özel hedeflerine ve ünite hedeflerine yer vermiştir. Hayat Bilgisi dersinin genel hedefleri: 1. Uzayı Tanıyabilme (MEB, 1998).

1998 İlköğretim Programı, 3. sınıf HBÖP’ndaki özel hedefleri; Genel Hedef: Uzayı Tanıyabilme(MEB, 1998). Ünite hedefleri: Ünite 1: Okula Başlıyorum. Hedef II. Sınıfı tanıyabilme. Ünite 6: Güneş ve Dünyamız: Hedef I. Dünyayı tanıyabilme, 2. Güneşi tanıyabilme (MEB, 1998).

1998 İlköğretim Programı, 2. sınıf HBÖP’ndaki özel hedefleri: Genel Hedef: Uzayı Tanıyabilme(MEB, 1998).Ünite hedefleri: Ünite 1: Okulumuz Açıldı. Hedef 2. Sınıfı tanıyabilme. Ünite 5: Taşıtlar ve Trafik. Hedef 4. Trafik kurallarını kavrayabilme. Ünite10:Dünya ve Uzay. Hedef 1. Uzay Bilgisi. Hedef 2. Güneş bilgisi. Hedef 3. Ay bilgisi. Hedef 6. Yeryüzünü tanıyabilme (MEB, 1998).

1998 İlköğretim Programı, 3. sınıf HBÖP’ndaki özel hedefleri; Genel Hedef: Uzayı Tanıyabilme(MEB, 1998). Ünite hedefleri: Ünite 1: Okulumuz Açıldı. Hedef1: Dershanenin Okul İçindeki Yerini Tanıyabilme. Ünite 4: Yaşadığımız Yer: Hedef1. Yön bilgisi, Hedef 2. Yönleri bulma bilgisi. Hedef 3. Okulumuzun çevredeki yerinin tanıyabilme Hedef 4. Kroki bilgisi, Hedef 5. Kroki çizebilme, Hedef 6. Mahallemizi tanıyabilme. Ünite8: Dünya ve Uzay: Hedef 1. Dünya ve Ay bilgisi. Hedef 3. Uzay bilgisi “Kutup Yıldızı” (MEB, 1998).

2005 İlköğretim Programı; Milli Eğitimin amaçlarına, programdaki derslerin genel amaçlarına ve bu derslerin sınıf seviyesindeki kazanımlarına yer verilmiştir. Hayat Bilgisi dersinin amaçları “programın vizyonu” başlığında verilmiştir. “Programın Temel Yaklaşımı ve Yapısı” içeriğinde programın öncelikli amacının; Öğrencilerin temel yaşam becerilerini kazanmalarına ve çağın gerektirdiği donanıma sahip bireyler yetiştirmek olduğu belirtilmiştir. Hayat Bilgisi dersi becerilerinden; “Öz yönetim: 1. Zamanı ve Mekânı Doğru Algılama; a. Verilen alanlara ait kroki, şekil çizme; basit planlar yapma. b. Ana yönler. 2. Trafikte Güvenliğin Sağlama; a. Trafik işaret ve levhalarını tanıma, kullanma (MEB, 2005a).

2005 İlköğretim Programı, 1. sınıf HBÖP'ndaki özel hedefleri: Ünite:1 Okul Heyecanım; 1. Sınıfının yerini ve sırasını bulmak için konumla ilgili temel kavramları (sağında, solunda, yanında, karşısında, önünde, arkasında, üstünde ve altında) kullanır. Ünite 3: Dün, Bugün, Yarın; Gökyüzünü gözlemler ve gözlemlediği gök cisimleri listeler. Trafik işaret ve levhalarını tanır ve bunlardan yararlanır (MEB, 2005a).

2005 İlköğretim Programı, 2. sınıf HBÖP'ndaki özel hedefleri:Ünite1: Okul Heyecanım; 1. Sınıfının ve sırasının yerini şekil çizerek gösterir. Ünite 2: Benim Eşsiz Yuvam; 1. Güneş'in doğuşunu ve batışını gözlemleyerek doğu ve batı kavramlarını kavrar.2. Evinin yerini, konum ile ilgili temel kavramları (sağında, solunda, yanında, karşısında, önünde, arkasında, üstünde ve altında) kullanarak bildiği yere göre tarif eder (MEB, 2005a).

2005 İlköğretim Programı, 3. sınıf HBÖP'ndaki özel hedefleri: Ünite 1: Okul Heyecanım; 1.Sınıfın krokisini çizerek sırasının yerini belirtir. 2. Okula gidiş ve gelişleri sırasında trafikle ilgili temel işaret ve levhaları okur, bunlara uygun davranır. Ünite 2: Benim Eşsiz Yuvam; 1. Güneşin doğuşunu ve batışını gözlemleyerek ana yönleri kavrar. 2. Evinin yön ile ilgili temel kavramları kullanarak bildiği yere göre tarif eder. 3. Yön bulmada kullanılan çeşitli yöntemleri ve araçları merak eder ve araştırır. 3. Harita ve küre üzerindeki su ve kara alanlarını ayırt eder (MEB, 2005a).

2017 İlköğretim Programı, Hayat Bilgisinin dersinin genel amaçlarına yer vermemiş olup, bu dersin sınıf düzeyindeki kazanımlarına yer vermiştir. Hayat Bilgisi Taslak Öğretim Programının genel amaçlarından: 1. Kendini ve yaşadığı çevreyi tanır. 2. Zaman ve mekânı algılama becerisi edinir (MEB, 2017).

2017 İlköğretim Programı, 1. sınıf HBÖP'ndaki özel hedefleri: Ünite1Okul Hayat:1. Sınıfının okul içindeki yerini bulur. Ünite 2: Evimizde Hayat; 1. Evinin yerini tarif eder. Ünite 4 Güvenli Hayat: 1. Okula geliş ve okuldan gidişlerde trafik kurallarına uyar. Ünite 6: Doğada Hayat; 1. Güneş, Ay, Dünya ve yıldızları gözlemler (MEB, 2017).

2017 İlköğretim Programı, 2. sınıf HBÖP'ndaki özel hedefleri: Ünite 5 Ülkemizde Hayat: 1. Harita ve küre üzerinde yaşadığı yeri ve ülkesini gösterir. Ünite 6 Doğada Hayat: 1. Güneş'i gözlemleyerek yönleri gösterir (MEB, 2017).

2017 İlköğretim Programı, 3. sınıf HBÖP'ndaki özel hedefleri: Ünite 1 Okulumuzda Hayat: 1. Sınıfının ve okulunun krokisini çizer. Ünite 2 Evimizde Hayat: 1. Ev adresinin krokisini çizer. Ünite 4: Güvenli Hayat:1. Trafik işaretleri ve işaret levhalarını tanıtır. Ünite 6: Doğada Hayat: 1. Doğadan yararlanarak yönleri bulur (MEB, 2017).

İlkokul Hayat Bilgisi Programı Açıklamalarında Harita ve Yön Okuryazarlığı

Bu bölümde, 1924 İMMP'ndan 2017 İlköğretim Taslak Programına kadar değiştirilen HBÖP açıklamalarındaki harita ve yön okuryazarlığıyla ilişkilendirilen açıklamalara yer verilmiştir. 1926 İMMP, 1930 KMMP, 1936, 1948, 1968 İlkokul Programlarında ve 1962 İlkokul Taslak Programında “açıklamalar” bölümünde öğretmenlerin ve öğrencilerin öğretme-öğrenme sürecinde neyi, nasıl yapacaklarını belirten açıklamaların yanı sıra konu başlıkları altında da açıklamalar yapılmıştır. Bu durum, 1998 İlkokul programında her bir ünitenin sonunda oluşturulan öğrenme-öğretme etkinliğinde, 2005 İlköğretim programında “Zamanı ve Mekânı Doğru Algılama Becerisi”, etkinlik örnekleri ile “Öğretmen Kılavuz Kitaplarında” yer verilmiştir. 2017 İlköğretim Taslak Programında ise kazanım açıklamalarında yer verilmiştir.

1926 İMMP, Hayat Bilgisi dersinin tedrisinde atedeki noktalara dikkat edilecektir. 1. İkinci ve üçüncü sınıf talebesi hayat bilgisi dersine mahsus olmak üzere bir defter

tutarlar. Bu defterlere yaptıkları müşahedelerin hulasalarını yazarlar resimlerini ve krokilerini gayet basit surette çizerler (İMMP, 1926).

1926 İMMP, HBÖP'ndaki konu açıklamalarında; ana ve ara yönlere, konum belirlemeye (sınıfta, okulda, evde), plana (haritaya), plan (harita) okumaya, planda (haritada) yön bulmaya, planda ölçek belirlemeye, uzaklık ölçmeye, kroki çizmeye, Güneşe, Güneş saatine, rüzgâr cihetine, Kutup Yıldızı'na yer verilmiştir (İMMP, 1926). 1930 Köy Mektepleri Programı, Hayat Bilgisi dersinin tedrisinde atideki noktalara dikkat edilecektir. 1. Öğrenciler, Hayat Bilgisi dersine mahsus olmak üzere birer defter tutarlar. Bu defterlere yaptıkları müşahedelerin krokilerini gayet basit surette çizerler (KB, 1938).

1936 İlkokul Programı, HBÖP'nın direktifleri: 1. Hayat Bilgisi doğrudan müşahede ve yaşam dersidir. Bu ders talebeye ne derece kuvvetli ve zengin intibalar kazandırılmalıdır. Bazı mevzular tabii muhitinde incelenmelidir. Bu maksatla sınıf gezintileri yapılmalıdır. 2. Birinci ve ikinci sınıflarda daha ziyade çocuğun en yakın muhitten (ev, okul, mahalle veya semt) alır. Üçüncü sınıfta bir yandan talebeye içinde yaşadığı bütün kasaba veya şehir ve onun en yakın civarı hakkında genel bir görüş kazandırmaya çalışır. 3. Hayat Bilgisinden beklenen gayeleri elde edebilmek için çeşitli vasıtalara ve bol malzemeye ihtiyaç vardır (MEB, 1936).

1936 İlkokul Programı, HBÖP'ndaki konu açıklamalarında; ana ve ara yönlere, konum belirlemeye (sınıf-ev), plana (haritaya), plan (harita) okumaya, planda (haritada) yön bulmaya, krokiye, Güneşe, güneş saatine, güneş-gölgeye, Kutup Yıldızı'na ve yön bulmaya (ormanda, derede, köyde, sokakta, mahallede ve şehirde) yer verilmiştir (MEB, 1936).

1948 İlkokul Programı, HBÖP'nın açıklamaları: 1. Hayat Bilgisi, doğrudan doğruya bir müşahede, yaşama, iş ve deney dersidir. Birinci ve ikinci sınıflarda daha ziyade çocuğun en yakın çevresi –ev, okul, mahalle veya semt- üçüncü sınıfta ise bütün şehir veya köy ve bunların öğrenciler tarafından doğrudan doğruya incelenmesi mümkün olan kısımları üzerinde durulur. 2. Sınıf gezintisi ve müşahede ödevleri verilecektir.3. Hayat levhalarından bir kısmı öğretmeni bir sınıf gezintisi yapmaya zorlayacaktır. Bu gezintilerde kazanılan intibaların sonradan derinleştirilip değerlendirilmesine çalışılacaktır. 4. Hayat bilgisinin amaçlarını gerçekleştirebilmek için gezintilerle müşahede ödevlerinden başka çeşitli vasıtalara ihtiyaç vardır (MEB, 1948).

1948 İlkokul Programı, HBÖP'ndaki konu açıklamalarında; ana ve ara yönlere, konum belirlemeye, Güneş, güneş-gölge, Aya, Kutup Yıldızı'na, rüzgârgülü, plan, (harita) okumaya, planda (haritada) yön bulmaya, planda ölçek belirlemeye, yön bulma uygulamalarına (ormanda, derede, sokakta, caddede, mahallede, köyde, kasabada, şehirde) , krokiye ve pusulaya yer verilmiştir (MEB, 1948).

1962 İlkokul Taslak Programı, HBÖP'nın açıklamaları:1. Hayat Bilgisi dersi bir gözlem, yaşama, iş ve deney dersidir. Hayat Bilgisi dersinin konusu çocukların doğrudan doğruya duyularına hitabeden yakın çevreleridir. Birinci ve ikinci sınıflarda daha ziyade çocuğun en yakın çevresi –ev, okul, mahalle veya semt- üçüncü sınıfta ise bütün şehir veya köy ve bunların öğrenciler tarafından doğrudan doğruya incelenmesi mümkün olan kısımları üzerinde durulur.2. Hayat levhalarından bir kısmı öğretmeni sınıf gezintisi yapmaya zorlayacaktır. Bu gezintilerin planı öğretmen ve öğrenciler tarafından birlikte hazırlanacak, gezinti sırasında önemli noktalar üzerinde durulacak, kazanılan intibaların sonradan derinleştirilip değerlendirilmesine çalışılacaktır (MEB, 1962).

1968 İlkokul Programı, HBÖP'nın açıklamaları: 1. Hayat Bilgisi dersi bir gözlem, yaşama, iş ve deney dersidir. Hayat Bilgisi dersinin konusu çocukların doğrudan doğruya duyularına hitabeden yakın çevreleridir. Birinci ve ikinci sınıflarda daha ziyade çocuğun

en yakın çevresi –ev, okul, mahalle veya semt- üçüncü sınıfta ise bütün şehir veya köy üzerinde durulur.2. Bazı konular öğretmeni sınıf gezintisi yapmaya zorlayacaktır. Böyle hallerde, gezi planı öğretmen ve öğrencilerle beraber hazırlanacak, gezinin plana göre yapılmasına çalışılacak ve okula dönüldüğünde yapılan gezi değerlendirilecektir. 3. Hayat Bilgisinin amaçlarını gerçekleştirmek için gezi, gözlem ödevlerinden başka, kum masası, saat, plan ve harita gibi çeşitli araç gereçlere ihtiyaç vardır. 4. Yapılacak ders gezileri ve öteki derslerin gerek hayat bilgisi konuları ile gerek kazandıkları bilgi ve becerilerle ilgili faaliyetleri yıllık planda işaret edilir (MEB, 1968).

1968 İlkokul Programı, HBÖP’ndaki konu açıklamalarında; konum belirlemeye (sınıfa, okulda, evde), krokiye, pusulaya, çevremizin fiziki özelliklerine (dağlar, ovalar vb), Güneş’e, Güneş-gölgeye, Kutup Yıldızı’na, Ay’a, rüzgârın esiş yönlerine yer verilmiştir (MEB, 1968).

1998 İlköğretim Programı, 1. sınıf HBÖP’ndaki açıklamalar; Ünite 1: Okula Başlıyorum. Öğrenme ve öğretme etkinlikleri: Okul içinde gezi düzenlenir. Ünite 6: Güneş ve Dünyamız. Öğrenme öğretme etkinlikleri: Dünya üzerinde karalar ve denizlerin olduğu model küre ve dünya haritası üzerinde gösterilir (MEB, 1998).

1998 İlköğretim Programı, 2. sınıf HBÖP’ndaki açıklamalar; Ünite 1: Okulumuz Açıldı. Öğrenme öğretme etkinlikleri: Öğrencilere okulun bölümleri gezdirilir. Ünite 5: Trafik ve Taşıtlar; Basit malzemeler kullanılarak öğrencilere çeşitli trafik işaret ve levhaları yaptırılır. Ünite 10: Dünya ve Uzay. Öğrenme öğretme etkinlikleri: Öğretmen sınıfa dünya modeli veya dünya haritası getirerek bunların üzerinde mavi renkli yerlerin suları, diğer renklerin de karaları gösterdiğini söyler. Yeryüzünün çoğunluğunun sularla kaplı olduğunu vurgular. Öğrencilere, dünya modeli ve harita üzerinde nerelerin sularla nerelerin karalarla kaplı olduğu sorularak buldurulur. Öğrencilerin çevrelerinde gördükleri su ve karalara örnekler vermeleri sağlanır. Öğrencilere, kara ve suları gösteren resimler incelenir. Bu konularla ilgili resimler yaptırılır. Çevre incelemesi yaptırılarak su ve karalar gözlettirilir (MEB, 1998).

1998 İlköğretim Programı, 3. Sınıf HBÖP’ndaki açıklamalar; Ünite 1: Okulumuz açıldı. Öğrenme öğretme etkinlikleri: Öğrenciler, dershanelerinin ve okulun diğer bölümlerinin yerlerini tarif eder. Ünite4: Yaşadığımız Yer. Öğretme öğrenme etkinlikleri: Yönler adlı film izletilir. Öğrenciler bahçeye çıkarılarak, yönleri güneşin doğduğu yere göre göstermeleri istenir. Öğrencilerin, yönlerle ilgili şemayı çizmeleri sağlanır. Pusula sınıfa getirilip yön bulma uygulamaları yaptırılır. Yön bulmak için Kutup Yıldızından da yararlanabileceği açıklanır. Okulumuzun mahalle içindeki yeri tarif ettirilir., krokisi çizdirilir. Öğrencilerden evlerinin mahalle içindeki yerini tarif ederek krokisini çizmeleri istenir. Ünite 8: Dünya ve Uzay. Öğretme öğrenme etkinlikleri: Öğrencilerden, geceleyin gökyüzünü gözlemlemeleri istenir. Kutup Yıldızının işlevi söylenir (MEB, 1998).

2005 İlköğretim Programı, 1. sınıf HBÖP’ndaki etkinlik örneklerinin açıklamaları; Ünite:1 Okul Heyecanım: İşte Benim Sınıfım etkinliğinin açıklamasında; Sınıftaki nesnelere yararlanarak konuyla ilgili temel kavramlar tanıtılır Öğrenciler sınıf ve sırasının bulunduğu yeri uygun kavramları kullanarak sözlü olarak ifade ederler. Ünite 3: Dün, Bugün, Yarın; Sihirli Gözlük etkinliğinin açıklamasında; Öğrenciler birer gözlük yaparlar. Yaptıkları gözlükleri takarak gökyüzünde gördükleri cisimlerin neler olduğu sorulur. Verilen cevaplar not edilir. “Dünyamız ve Gökyüzü” adlı hikâyeye anlatılır. Öğrencilerin söyledikleri gök cisimleri ile bu hikâyedeki gök cisimleri karşılaştırılır. Levhaların Dili etkinliğinin açıklamasında; Temel trafik işaret ve levhaları ile ilgili resimli kartlar hazırlanır. Kartların neyi ifade ettiği “beyin fırtınası” tekniği ile tartışılarak bunların anlamları açıklanır (MEB, 2005a).

2005 İlköğretim Programı, 2. sınıf HBÖP’ndaki etkinlik örneklerinin açıklamaları; Ünite 1: Okul Heyecanım; 1.Benim Yerim etkinliğinin açıklamasında; Basit çizimler yaparak sınıfının ve sırasının yerini kâğıt üzerinde gösterirler. Ünite 2: Benim Eşsiz Yuvam; 1.Güneş’i Seyredelim etkinliğinin açıklamasında; Güneş’in doğuşu ve batışı ile ilgili bir film seyredilir. Okul bahçesinde doğu ve batı yönleri gösterilir. Evlerinin bölümlerini, doğu ve batı kavramlarını kullanarak tarif etmeleri söylenir. Ev ve okulu gösteren resimli bir harita verilir. Bu harita üzerindeki evi, konum ile ilgili temel kavramları (sağında, solunda, önünde, arkasında, vb.) kullanarak tarif ederler. Kendi evinin yerini de konum ile ilgili temel kavramları kullanarak tarif etmeleri istenir (MEB, 2005a).

2005 İlköğretim, 3. sınıf HBÖP’ndaki etkinlik örneklerinin açıklamaları; Ünite 1: Okul Heyecanım: 1.Cetvelim Nerede etkinliğinin açıklamasında; Yüksek bir yerden aşağıda bulunanlar seyredilir. Yukarıdan bakıldığında varlıkların nasıl görüldükleri sorulur. Varlıkların gerçek görüntü ve boyutları ile yukarıda bakıldığındaki görüntü ve boyutlarının farklı olduğuna dikkat çekilir. Kroki kavramı tanıtılır. Basit olarak okulun ve sınıfın krokisini çizmeleri istenir. Bu işaretler ne anlatıyor? Etkinliğinin açıklamasında; Trafik işaret ve levhaları ile ilgili resimli kartlar hazırlanır. Sınıf iki gruba ayrılır. Kartlar gösterilerek anlamları gruplara sorulur. Çalışma sonucunda öğrenciler bu trafik işaret ve levhalarını, trafik akışını gösteren bir panoda uygun yerlere yerleştirirler. Ünite 2: Benim Eşsiz Yuvam; 1.Evimi Arıyorum etkinliğinin açıklamasında; Kibrit çöpleri ve artık materyallerle ev modelleri oluştururlar. Bu evin kendi evi olduğunu varsayarak ve yönlere göre bu evin yerini tarif etmeleri istenir. Bu tarifte geçen yönleri hangi yöntemlerle bulacaklarını sınıfa getirilen kaynaklardan araştırmaları sağlanır. “Kuzey-Güney, Doğu-Batı” oyunu oynatılır. Öğretmen rehberliğinde basit bir pusula yaparlar. 2. Haritadaki Renkler etkinliğinin açıklamasında; Harita ve küre üzerinde su ve kara alanlarının renkleri gösterilir. Bu alanların farkları üzerinde konuşulur (MEB, 2005a).

2017 İlköğretim Taslak Programı, HBÖP’nin uygulanmasında dikkat edilecek hususlara ve kazanım açıklamalarına yer vermiştir. Özellikle harita ve yön okuryazarlığı ile ilişkilendirilen etkinliklerin, öğrencilerin zamanı ve mekânı doğru algılama becerilerinin gelişimine yönelik olduğu vurgulanmıştır.

Harita ve yön okuryazarlığı ile ilişkilendirilen hususlar; 1.Kazanımlar doğrultusunda yapılacak etkinliklerle okul ve yaşam arasında bağlantı kurulmasına özen gösterilmelidir. 2. Doğa içerikli kazanımlarda basit düzeyde deneysel etkinlikler yaptırabilir. 3. Öğrencilerin çevrelerinde bulunan canlı ve cansız varlıkları öğretim materyali olarak kullanmalarına imkân tanınmalıdır (MEB, 2017).

2017 İlköğretim Taslak Programı, 1. sınıf HBÖP’ndaki kazanım örneklerinin açıklamaları; Ünite 1: Okulumuzda Hayat; 1. Yönle ilgili; sağında, solunda, önünde, arkasında, altında, üstünde, yanında, karşısında temel kavramları üzerinde durulur. Ünite2. Evimizde Hayat: 1. Evinin yanında, karşısında, önünde, arkasında, sağında ve solunda neler olduğu ele alınır. Öğrenme ortamında krokilerin oyunlaştırılarak kullanımı sağlanabilir. Ünite 4: Güvenli Hayat; 1.Trafik işaret levhaları (dur, geç, yaya geçidi, dikkat, okul geçidi, bisiklet giremez gibi çocuğun yaşamıyla doğrudan ilişkili olanlar) ve işaretlerin olmadığı yerlerde ne yapacağını bilme (alt ve üst geçitler, yaya geçitleri, okul geçitleri, trafik lambalarının ve trafik polislerinin olduğu yerler, duran bir aracın önünden ve arkasından geçmeme vb.) ele alınır. Ünite 6: Doğada Hayat: 1.Gök cisimlerinin rengi ve büyüklüğü gibi konular üzerinde durulur (MEB, 2017).

2017 İlköğretim Taslak Programı, 2. sınıf HBÖP'ndaki kazanım örneklerinin açıklamaları; Ünite 1: Okulumuzda Hayat: 1. Okulun yeri ve konumunun; çevresindeki yapı, kurum, sokak, cadde vb. yerlere göre tanıtılması üzerinde durulur. Ünite 2: Evimizde Hayat: 1.Köy, kasaba, şehir, mahalle, sokak, numara gibi adres bilgilerini sözlü ve yazılı olarak ifade edebilmesi üzerinde durulur. Ünite 6: Doğada Hayat: 1. Ana yönler üzerinde durulur (MEB, 2017).

2017 İlköğretim Taslak Programı, 3. sınıf HBÖP'ndaki kazanım örneklerinin açıklamaları; Ünite 2: Evimizde Hayat: 1. Evinin yakın çevresinde bulunan belirgin mekânlardan hareket edilir. Ünite 4: Güvenli Hayat: 1.Öğrencilerin güvenliği için öncelikli olan trafik işaretleri ve işaret levhaları (yaya geçidi, okul geçidi, ışıklı trafik işaret cihazı, mecburi yaya yolu, yaya giremez, kontrolsüz demiryolu geçidi ve bisiklet giremez vb.) üzerinde durulur. Ünite 6: Doğada Hayat: 1. Güneş, karınca yuvaları ve yosunları gözlemlene gibi doğal yön bulma yöntemleri üzerinde durulur (MEB, 2017).

İlkokul Hayat Bilgisi Programı Konularında Harita ve Yön Okuryazarlığı

Bu bölümde, Cumhuriyet'in ilk programı 1924İMMP'ndan2017 İlköğretim Taslak Öğretim Programına kadar olan HBÖP'ndaki konulardan harita ve yön okuryazarlığıyla ilişkilendirilen konulara yer verilmiştir. 1926, 1930, 1936 ve 1948 İlkokul Programlarında Hayat Bilgisi dersi konular halinde düzenlenmiştir. 1962 İlkokul Taslak Programı ile 1968 İlkokul Programında Hayat Bilgisi dersi ilk defa üniteler halinde düzenlenmiştir. 1998 İlköğretim Programında Hayat Bilgisi dersi, ünitenin hedef ve davranışlarından sonra konularına yer verilmiştir. 2005 İlköğretim Programı tematik yaklaşımla hazırlandığından dolayı konulara değil etkinlik örneklerine yer verilmiştir. 2017 İlköğretim Taslak Programında konu veya etkinlik örneklerine yer verilmediğinden harita ve yön okuryazarlığıyla ilişkili ünite adlarına yer verilmiştir.

1924 İMMP'nda Hayat Bilgisi dersi içeriğine sahip 3. sınıf Coğrafya ders programındaki konulara yer verilmiştir. Coğrafya konuları: Mektebin bulunduğu mahallin mevzii coğrafyası: 1.Sınıf planı, 2. Mektebin planı, 3. Mektebin bulunduğu mahallenin planı, 4. Şehir veya köyün planı, 5. Harita fikri ve 6. Şark, şimal, garp ve cenup kavramları hakkında malumat (Aslan, 2011).

1926 İMMP, 2. sınıf HBÖP'ndaki konuları: Sonbahar: Gökyüzü (İMMP, 1926).

1926 İMMP, 3. sınıf HBÖP'ndaki konuları: Kış: 1. Bahara Doğru: İlkbahar: 2. Bahar gezintileri, kır gezintileri: 2. Gece semanın tetkiki. 3. Mektebin bulunduğu köyün ve şehrin planlarının tetkiki. 4. Köy veya kasabanın kabataslak planının tersimi (İMMP, 1926).

1930 KMMP, 2. sınıf HBÖP'ndaki konular: Sonbahar: 1.Gökyüzü (KB, 1938).

1930 KMMP, 3. sınıf HBÖP'ndaki konular: Kış: 1. Bahara Doğru. İlkbahar. 2. Bahar gezintileri, kır gezintileri. 3 Gece semanın tetkiki. 4. Sınıf sergisi hazırlığı vesilesi ile dershanenin planının tersimi, mektebin ve civardaki sokakların planlarının tersimi makyas fikrinin verilmesi. 5. Mektebin bulunduğu köy veya şehrin planının tetkiki. 6. Köyün kabataslak planının tersimi. 6. Güneş, ay, Güneş manzumesi, başlıca yıldızlar hakkında kısa malumat (KB, 1938).

1936 İlkokul Programı, 1. Sınıf HBÖP'ndaki konular: Evimiz ve ailemiz: 1. Evimiz nerededir? (MEB, 1936).

1936 İlkokul Programı, 3. sınıf HBÖP'ndaki konular:1. Yeni Dershanemizde. 2. Okulumuz. 3. Okulumuz ve Civarı: 4. Sonbahar. 6. Okul yolu. 7. Evimiz ve ailemiz.8. Okulumuzun bulunduğu mahalle veya semt. 9. Sokak. 10. Kış. 11. Şehir ve kasabamızın

diğer mahalle veya semtleri. 12. Suyumuz. 13. Komşu kasabalar. 14. Gökyüzü (MEB, 1936).

1948 İlkokul Programı, 1. sınıf HBÖP'nda konular: 1. Dershanemiz. 2. Evimiz ve Ailemiz; 3. Gündüz ve Gece (MEB, 1948).

1948 İlkokul Programı, 2. sınıf HBÖP'nda konular: 1. Okula Dönüş. 2. Sonbahar Geldi. 3. Yaz Başlangıcı (MEB, 1948).

1948 İlkokul Programı, 3. sınıf HBÖP'nda konular: 1- Yeni Dershanemiz. 2. Okulumuz. 3. Okulumuzun Cıvarı. 3. Okulumuzun Bulunduğu Mahalle veya Semt. 4. Evimiz 5. Okul Yolu. 6. Şehrimiz, Kasabamız ve Köyümüz. Gezinti. 7. Ormanda (varsa) Gezinti: 8. Dere, Irmak veya Gölün Kenarında (varsa). 9. Köyü Ziyaret Şehir veya kasabanın yakınındaki bir köyü ziyaret. 10. Gökyüzü 11. Ders Yılı Bitti (MEB, 1948).

1962 İlkokul Taslak Programı, 3. sınıf HBÖP'ndaki konular: Ünite:1- Okulumuz ve Çevresi; A) Okulumuz inceleyelim ve tanıyalım: Ünite:3- Çevremiz ve İlimiz; A) İlimizde yaşayış: 1. İlimizin dağları, ovaları, yayları, akar ve durgun suları, gölleri, denizleri, çayır, mera, orman ve fındıkları. Ünite:5-Gökyüzü ve Yeryüzü; 1. Gökyüzünde gördüklerimiz (Güneş, ay ve yıldızlar) (MEB, 1962).

1968 İlkokul Programı, 1. sınıf HBÖP'ndaki konular: Ünite 1: Okul Hayatımız; 1. Dershaneyi tanıyalım, a. Yerlerimiz. Ünite III: Evimiz ve Ailemiz; 1. Evimizi tanıyalım, a. Evimiz nerededir? (MEB, 1968).

1968 İlkokul Programı, 2. sınıf HBÖP'ndaki konular: Ünite I: Yeni Dershanemiz; 1. Yeni dershanemiz, a. Dershanemizin yeri (MEB, 1968).

1968 İlkokul Programı, 3. sınıf HBÖP'ndaki konular: Ünite I: Çevremizi Tanıyalım. 1. Okulumuz: a. Dershanemiz: Yeri, biçimi ve krokisi (Yönler ve pusula). 2. Evimiz ve ailemiz: a. Evimizin bulunduğu yer. Ünite III: İlçemizi tanıyalım. A. İlçemizin doğal durumu. 1. Çevremizde neler görüyoruz. 2. İlçemizin yeri, sınırları. Ünite V: Yeryüzü ve Gökyüzünde Gördüklerimiz. a. Çevremizde neler görüyoruz. b.Gündüz Gökyüzü; 1. Güneş, a. Güneş ışığı ve gölge 2. Güneşin dünyamızı ısıtması ve aydınlatması a. Rüzgârın meydana gelmesi. b. Gece gökyüzü; Ay ve Yıldızlar (MEB, 1968).

1998 İlköğretim Programı, 1. sınıf HBÖP'ndaki konuları; 1. Ünite: Okula Başlıyorum; B. Sınıfımızı tanıyalım, 1. Sınıfımızın adı, yeri, sınıftaki yerimiz. 2. Ünite 6: Dünyamız; Dünya üzerinde neler var (MEB, 1998).

1998 İlköğretim Programı, 2. sınıf HBÖP'ndaki konuları; 1. Ünite 1: Okulumuz Açıldı. A. Sınıfımızın yeri. 2. Ünite 5: Trafik ve Taşıtlar; A. Trafikler. 1. Trafik işaret ve levhalarını koruma. 3. Ünite 10: Dünya ve Uzay; A. Gökyüzünde gördüklerimiz; 1. Güneş. 2. Ay. B. Yeryüzü; 1. Karalar. 2. Sular (MEB, 1998).

1998 İlköğretim Programı, 3. sınıf HBÖP'ndaki konuları: 1. Ünite 1: Okulumuz Açıldı. C. Yeni Dershanemiz, 1. Dershanemizin Yeri. 2. Ünite 4: Yaşadığımız Yer, A. Yönler 1. Ana Yönler, 2. Ara Yönler, 3. Yönlerin Bulunması, B. Okulumuz, 1. Okulumuzun Yeri, C. Mahallemiz 1. Evimizin Yeri.3. Ünite8: Dünya ve Uzay 1. Uzay (MEB, 1998).

2005 İlköğretim Programı, 1. sınıf HBÖP'ndaki etkinlikler: Ünite 1: Okul Heyecanım; İşte benim sınıfım. Ünite3:Dün, Bugün, Yarın; Sihirli Gözlük, Levhaların dili (MEB, 2005a)

2005 İlköğretim Programı,2. sınıf HBÖP'ndaki etkinlikler: Ünite 1: Okul Heyecanım; Benim yerim. Ünite 2: Benim Eşsiz Yuvam: Güneşi seyredelim (MEB, 2005a).

2005 İlköğretim Programı, 3. sınıf HBÖP'ındaki etkinlikler: Ünite 1: Okul Heyecanım; 1.Cetvelim Nerede?2. Bu İşaretler Ne Anlatıyor? 3. Neler Öğrendim? (Kavram).Ünite 2: Benim Eşsiz Yuvam;1.Evimi Arıyorum ve Haritadaki Renkler (MEB, 2005a).

2017 İlköğretim Taslak Programı, 1. sınıf HBÖP'ındaki üniteler:1. Ünite1: Okulumuzda Hayat. 2. Ünite 2: Evimizde Hayat. 3. Ünite 4: Güvenli Hayat. 4. Ünite 6: Doğada Hayat (MEB, 2017)

2017 İlköğretim Taslak Programı, 2. sınıf HBÖP'ındaki üniteler:1. Ünite1: Okulumuzda Hayat. 2. Ünite 5: Ülkemizde Hayat. 3. Ünite 6: Doğada Hayat (MEB, 2017).

2017 İlköğretim Taslak Programı, 3. sınıf HBÖP'ındaki üniteler:Ünite1: Okulumuzda Hayat. Ünite 2: Evimizde Hayat. Ünite 4: Güvenli Hayat. Ünite 6: Doğada Hayat (MEB, 2017).

İlkokul Hayat Bilgisi Programı Harita ve Yön Okuryazarlığında Kullanılan Araçlar

1924 İMMP'ndan2017 İlköğretim Taslak Öğretim Programına kadar değiştirilen HBÖP'ndaki araç-gereçlerden harita ve yön okuryazarlığı ile ilişkilendirilmiş araç-gereçlere yer verilmiştir.

1926 İMMP, Hayat Bilgisi dersinin tedris vasıtaları: 1. Kara tahta. 2. Harita. 3. Defter (İMMP, 1926).

1930 Köy Mektepleri Programında her köy okulunda bulunması mecburi olan eşyanın listesi: 1. İlk mekteplere mahsus Türkiye duvar haritası. 2. Hayat Bilgisi dersine mahsus olmak üzere birer defter tutarlar. Bu defterlere yaptıkları müşahedelerin krokilerini gayet basit surette çizeler. 3. Saat (KB, 1938).

1936 İlkokul Programında Hayat Bilgisinden beklenen gayeleri elde edebilmek için çeşitli vasıtalar ve bol malzemeye ihtiyaç vardır. Hayat Bilgisi derslerinde kullanılacak belli başlı vasıtalarla aletlerin ve materyallerin başlıcaları şunlardır: 1. Rüzgâr oku gibi rasat aletleri. 2. Kum masası 3. Yakın yurda ait iki ve üç buutlu planlar. 4. Metre. 5. Saat 6. Levhalar.7. Fotoğraflar. 8. Kartpostallar. 9. Gazete, kitap ve yardımcı kiraat kitapları (MEB, 1936).

1948 İlkokul Müfredat Programında Hayat Bilgisinin amaçlarını gerçekleştirebilmek için gezintilerle gözlem ödevlerinden başka çeşitli vasıtalarla ihtiyaç vardır. Bu vasıtalar harita ve yön okuryazarlığı ile ilişkilendirilenler şunlardır: Tabiat ve insan hayatının incelenmesini kolaylaştıran veya bunları canlandıran araçlar; 1. Metre, 2. Saat, 3. Kum masası, 4. Planlar, 5. Resimler, 6. Yazılar (MEB, 1948).

1962 İlkokul Programı Hayat Bilgisinin amaçlarını gerçekleştirebilmek için gezintilerle gözlem ödevlerinden başka çeşitli vasıtalarla ihtiyaç vardır. Bu vasıtalar şunlardır: Tabiat ve insan hayatının incelenmesini kolaylaştıran veya bunları canlandıran araçlar; 1. Metre.2. Saat. 3.Kum masası.4. Planlar, 5. Resimler, 6. Yazılar (MEB, 1962).

1968 İlkokul Programı eğitim ve öğretimde yararlanılacak araç gereçler ayrı bir başlık altında verilmiştir. Bu araçların seçiminde göz önünde tutulacak esaslar, öğretmen ve öğrenciler tarafından yapılacak araçlar, ders araçların kullanılması, eğitim ve öğretim araçlarının sınıflandırılması ve öğrencilerin kullanacakları ders araç ve gereçler açıklamasına yer verilmiştir. 1 Çevrenin kabartma haritası (talaş, kil, kâğıt hamuru). 2. Okul ve çevrenin krokisi (MEB, 1968).

1998 İlköğretim Programı, ilk defa dersin araç gereçler listesini her bir ünitenin sonunda yer vermiştir. Araç-gereçler; Levha ve afişler, kaynaklar, videokasetleri ve araç-gereç başlığı altında yer verilmiştir.

1998 İlköğretim Programı, 1. Sınıf HBÖP'ndaki araç-gereçleri: 1. Ünite Okula Başlıyorum: Video Kasetler; Okulda uyulması gereken kurallar. Ünite 6: Dünyamız; Video Kasetler; Dünya ve Güneş. Araç-gereçler; Model küre, Dünya ve Ay modeli (MEB, 1998).

1998 İlköğretim Programı, 2. sınıf HBÖP'ndaki araç-gereçleri; 1. Ünite 1: Okulumuz Açıldı. Levha afişler: Okulun bölümleri. 2. Ünite 5: Taşıtlar Trafik; Levha ve Afişler; Trafik işaretlerini gösteren levha ve resimler. Videokasetler; Çocuk ve trafik. 3. Ünite 10: Dünya ve Uzay; Levhalar; Gece gökyüzü resim ve levhaları. Gündüz gökyüzü resim ve levhaları. Araç-gereçler; Ay ve Dünya modeli. Dünya haritası (MEB, 1998).

1998 İlköğretim Programı, 3. sınıf HBÖP'ndaki araç-gereçleri: Ünite 1: Okulumuz Açıldı; Levha ve Afişler; Okulun yerleşim planı. Videokaset; okulda yaşarken. Ünite 4: Yaşadığımız Yer; Pusula, İl/ilçe haritası, yön şeması, karton renkli boyalar, yapıstırıcılar, kartpostallar. Video Kasetler: Yön filmi. Ünite 8: Dünya ve Uzay; Model küre, bilgisayar. Kaynaklar Levha ve Afişler: 1. Gece gökyüzü resim ve levhaları. 2. Gündüz gökyüzü resim ve levhaları. 3. Güneşin doğuşunu batışını ve en yüksekte oluşunu gösteren resim ve levhalar. Araç gereçler: 1. Yerküre. 2. Dilsiz Türkiye Haritası. 3. Kıl, hamur. 4. Dünya küresi ve dünya haritası. 5. Pusula. 6. İl ve ilçe haritası. 7. Yön şeması. 8. Rüzgârgülü (MEB, 1998).

2005 İlköğretim Programında araç listesi: 1. fotoğraflar, 2. haritalar, 3. filmler, CD-ROM'lar, 4. Pusula 5. Çoklu ortam (multimedya) ve hipermedya gibi araçlar; telekomünikasyon hizmetlerini (internet gibi). 6. Küre. 8. Harita. 9. Saat.10. Atlas (MEB, 2005a).

SONUÇ VE TARTIŞMA

Cumhuriyet dönemi Hayat Bilgisi Öğretim Programlarının temel öğelerinden biri olan amaca ilk defa 1926 İMMP'nda verilmiştir. İlkokul Programlarında Harita ve yön okuryazarlığı 1926 ve 1930 İMMP'nda "tetkik ve müşahede", 1936 ve 1948 İlkokul Programlarında "coğrafya yönünden tetkik etme", 1968 İlkokul Programında "tabii olayları anlar ve doğru yorumlar" şeklinde verildiği sonucuna varılmıştır. İlkokul programlarında harita ve yön okuryazarlığının doğrudan amaç olarak verildiği ilk program 1962 İlkokul Taslak Programı, 1998 İlköğretim Programında ise sınıf ve ünite düzeyindeki amaçlar ve davranışlarda verildiği görülmüştür. Harita ve Yön okuryazarlığı 2005 İlköğretim ve 2017 İlköğretim Taslak programında "Zamanı ve Mekânı Doğru Algılama Becerisi" kapsamında ünite kazanımlarına yer verildiği belirlenmiştir. Harita okuryazarlığı ile ilgili genel amaca yer verilirken yön okuryazarlığı ile ilgili herhangi bir amaca yer verilmediği görülmüştür.

Cumhuriyet dönemi Hayat Bilgisi Öğretim Programlarında açıklama bölümü yer almıştır. 1926 İMMP ve 1930 KMMP'nda açıklama bölümünde "kroki" ve konu başlıkları altında doğrudan doğruya harita ve yön okuryazarlığı ile ilgili açıklamalara; 1936, 1948 İlkokul Programlarında açıklama bölümünde "müşahede, gezinti ve araç-gereçlerle" ile konu başlıkları altında harita ve yön okuryazarlığı ile açıklamalara yer verildiği sonucuna varılmıştır. 1962 İlkokul Taslak Programı ile 1968 İlkokul Programlarında "müşahede (gözlem) için sınıf gezintileri, çocuğun yakın çevresi ve araç gereçler" hakkında açıklamalarda harita ve yön okuryazarlığına yer verildiği belirlenmiştir. 1998 İlköğretim Programı ünite sonlarındaki açıklamalarda doğrudan doğruya harita ve yön okuryazarlığı ile ilgili açıklamalar verildiği tespit edilmiştir. 2005 İlköğretim Programı ile 2017 İlköğretim Taslak Programında "Zamanı ve Mekânı Doğru

Algılama Becerisi” ile ünite kazanımlarının açıklamalarında harita ve yön okuryazarlığının yer aldığı görülmüştür.

Cumhuriyet dönemi Hayat Bilgisi Öğretim Programlarının temel öğelerinden biri olan içerik, 1924 İMMP’ından 1948 İlkokul programına kadar konu yaklaşımıyla 1962 İlkokul Taslak Programından 1998 İlköğretim Programına kadar ünite yaklaşımıyla ve 2005 İlköğretim Programı ile 2017 İlköğretim Taslak Programları ise tematik yaklaşımla verildiği tespit edilmiştir. HBÖP’ında Geocaching” gibi oyun ve simülasyon gibi uygulamalı yazılımlara yer verilmediği sonucuna varılmıştır.

Cumhuriyet dönemi Hayat Bilgisi Öğretim Programlarında öğretim araç-gereçlerine tüm programlarda yer verildiği görülmüştür. Bu programlarda öğretim araçlarına gelişmeler programlara yansıdığı belirlenmiştir. 1926 İMMP’ında kara tahta, defter ve harita başlayıp, 1936 İlkokul Programında kum havuzu, rüzgâr okuna, 1968 İlkokul Programında kabartma haritaya, 1998 İlköğretim Programında, levha, afişler, videokasetlere ve 2005 Öğretim Programında internet kullanıma bağlı olarak hipermedya araçlarına yer verildiği belirlenmiştir. HBÖP’ında “Bilgi Teknolojilerini Kullanma Becerisi” kapsamında telefon, bilgisayar vb. araçlardan yararlanılarak harita ve yön okuryazarlığı ile ilgili yazılımlardan navigasyon, Google Earth ve Google Sky gibi araçlara yer verilmediği görülmüştür.

KAYNAKÇA

- Akgün, Ü. E. (2011). *Müzelerde Mekân Kurgusunun Algı ve Yön Bulmadaki Etkisinin İncelenmesi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi* . İstanbul: İstanbul Teknik Üniversitesi.
- Arslantürk, Z. (2001). *Sosyal Bilimciler İçin Araştırma Metod ve Teknikleri*. . İstanbul. : Çamlıca Yayınları.
- Aslan, E. (2011). *1924 İlk Mekteplerin Müfredat Programı, 10(2), s.717-734*. 02.02, 2017 tarihinde [Online]:<http://ilkogretim-online.org.tr> adresinden alındı.
- Büyükkaragöz, S. S. (1995). *Program Geliştirme: "Kaynak Metinler"*. Konya: Öz Eğitim Yayınları.
- Demiralp, N. (2006). Coğrafya Eğitiminde Harita ve Küre Kullanımı Becerileri. . *Gazi Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 4(3), 323-343*.
- Demirel, Ö. (2007). *Öğretim İlke ve Yöntemleri Öğretme sanatı*. (on ikinci baskı) Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Demirkaya, H., Çetin, T. & Tokcan, H. (2004). *İlköğretim Birinci Kademe Öğrencilerine Yön Kavramı Öğretiminde Kullanılabilecek Metotlar*. Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi, 24(3), 39-70.
- İMMP. (1926). *İlk Mekteplerin Müfredat Programı*. İstanbul: Milli Matbaa.
- Hasgül, E. (2011). *İçMekânda Yön Bulma: Büyük Ölçekli Binalarda İnceleme. Yayınlanmamış Yüksek lisans tezi*. İstanbul: İstanbul Teknik Üniversitesi.
- Kaplan, İ. (1999). *Türkiye’de Milli Eğitim İdeolojisi*. İstanbul: İletişim Yayınları.
- Kuzey, M. (2016). *Ortaokul Öğrencilerinin Harita ve Yön Okuryazarlığı Üzerine Bir İnceleme. Yayınlanmamış Doktora Tezi*. Erzurum: Atatürk Üniversitesi.
- Kültür Bakanlığı (1936). *İlkokul Programı* . İstanbul: Devlet Basımevi .
- Kültür Bakanlığı (1938). *Köy Mekteplerin Müfredat Programı*. İstanbul: Devlet Basımevi.
- MEB. (1948). *İlkokul Programı* . İstanbul: Milli Eğitim Basımevi. .
- MEB. (1962). *İlkokul Programı Taslağı*. Ankara: Ayyıldız Matbaası.
- MEB. (1968). *İlkokul Programı*. İstanbul: Milli Eğitim Basımevi.

- MEB. (1998). *İlköğretim Program.. Tebliğler Dergisi. 61(2487)*. Ankara: Milli Eğitim Basımevi.
- MEB. (2005a). *İlköğretim Hayat Bilgisi Dersi (1,2, 3. Sınıflar) Öğretim Programı*. Ankara: Devlet Kitapları Müdürlüğü Basımevi. .
- MEB. (2005b). *İlköğretim Sosyal Bilgiler Dersi (4-5 Sınıflar) Öğretim Programı*. Ankara: Devlet Kitapları Müdürlüğü Basımevi. .
- MEB. (2017, 01 20). *Hayat Bilgisi Öğretim Programı (İlkokul 1,2 ve 3. Sınıflar)*. 02 02, 2017 tarihinde www.meb.gov.tr. adresinden alındı
- Sönmez, Ö., & Aksoy, B. (2013). Cumhuriyetten Günümüze İlköğretim Programlarında Harita Becerileri. *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 269-288.
- Sönmez, V. (1997). *Sosyal Bilgiler Öğretimi ve Öğretmen Kılavuz Kitabı* . Ankara: Anı Yayıncılık.
- Tuna, F., Demirci, A., & Gültekin, N. (2012). Temel coğrafi bilgi ve beceriler toplumda ne ölçüde kullanılıyor? Yön, konum ve harita becerilerinde mevcut durum analizi. *Milli Eğitim*, 41(195).
- Yılmaz, T. (1972). *Eğitim Bilimine Giriş*. İstanbul: Latin Matbaası.

Extended Summary

The Aim of Research: The aim of the research is; to determine general scope which place in HYÖP of HYO. And in this context, if there are changes, to analyze these changes.

Research Method: The study was designed and conducted in the scan model. The screening model tries to make it as if it is present conditions, conditions and characteristics. The data were collected by using the document examination method. Document analysis, analysis of written materials containing information about the cases or phenomena targeted for investigation. The examination of written documents is a very valuable source of information that offers many things we do not know about the past and it is closely related with which sources are important and which can be used as a source of data. The researcher can obtain the required document without having to observe and interview.

The Sample: The research universe constitutes the primary school curricula of 1924,1926,1930,1936,1968,1998 and 2005 primary schools as well as the 1962 and 2017 primary school curricula, which were applied in the primary schools from the announcement of the republic to the present day.

Data Analysis: With the approach of the survey model in line with the aim of the study, primary school studied HYO in the HBÖP. It has been determined that purpose of HBÖP included in HYO purposes, clarifications, subjects, tools and texts. This was analyzed in terms of HYO and the study was carried out. When creating categories of work, curriculum development books, maps and directions literacy literature was investigated. Then, primary school programs prepared from the announcement of the republic to the day were examined. Then teacher's guide books and textbooks on these programs were taken into account.

Discussion and Results: One of the basic elements of republican life science curricula was first introduced in 1926 in IMMP. In the elementary school program maps and directions literacy in 1926 and 1930 IMMP'n "examination and observation", 1936, and 1948 primary school programs "to examine the geography direction", 1968 primary school programs in "natural phenomena understands and correctly interprets" in the form of agreed conclusions given. The first objective of the program is given directly as maps and directions literacy programs in elementary primary draft program for 1962, 1998 and unit-level objectives of the primary school curriculum and the classroom was seen as given in behavior. Map and directions literacy at primary 2005 primary and 2017 draft program "Time and place the correct detection capability" was determined to be included within the scope of the unit gains. It is seen that there is no reason for direction literacy when general uncle about map literacy is included. Republican period took place in the Description section of life science curriculum. Explanation of direct map and direction literacy under the headings of "sketch and subject" in the description section of 1926 IMMP and 1940 KMMP, explanations with maps and literacy under the title of "subject, navigation and tools" in the description section of 1936,1948 primary school programs has arrived at the result. It was noted that the 1962 primary draft program and the 1968 primary school curricula included "map visits for observation (observation), close-ups and equipment for the child" as well as map and directional literacy. The statements at the end of the 1998 elementary curriculum unit provide clarifications on direct map and directional literacy. Map and directional literacy was included in the explanation of unit

gains with the "skill of perception of time and space" in the 2005 primary education program and the 2017 primary education draft program.

It was determined that content, which is one of the basic elements of republican life education curriculum, from the 1924 IMMP to the 1948 primary school program, from the 1962 primary school draft program to the 1998 primary education program through unit approach and the 2005 primary education program and the 2017 primary education draft programs were provided by the thematic approach. Content, which is one of the basic elements of republican life education curriculum, was found to be provided by unit approach from the 1962 primary school draft program to the 1998 primary school program with the subject approach from the 1924 IMMP to the 1948 primary school program, and the primary education program in the year 2005 and the thematic approach in the 2015 primary education drafting programs. Republic period life education curriculum, teaching aids have been included in all programs. In these programs it has been determined that they develop in instructional tools and are in the program. It was determined that the 1926 primary school program included blackboard, notebooks and maps, and in the 1936 primary school program sand pool, wind arrow, relief map in the 1968 primary school program, plate, posters, video tapes in the 1998 primary curriculum and hypermedia vehicles in the 2005 curriculum.